

08/09/2010 18:57 | Beograd

Berzanski stručnjaci smatraju da Komisija za hartije od vrednosti nije grešila u postupku prodaje Luke Beograd

Vorlfin radio kako se radi u svetu?

Autor: M. N. Stevanović

Beograd - Obelodanjena krivična prijava koju je zbog navodnih zloupotreba u postupku prodaje Luke Beograd, podneo Savet za borbu protiv korupcije, ponovo je u žižu javnosti stavila spekulacije da li su državne institucije, ignorišući propisanu proceduru, omogućile luksemburškoj firmi Vorlfin, koja se povezuje sa domaćim biznismenom Milanom Bekom, da po nižoj ceni od procenjene dođe do vlasništva, a državnu kasu oštete za oko 21 milion evra. Prema mišljenju stručnjaka koje je Danas kontaktirao, realno je postaviti pitanje da li je objekat takvog strateškog značaja uopšte trebalo prodavati, ali da je malo verovatno da su država ili kupac prekršili zakon kada se već u tu proceduru ušli.

Kao primer, navode se delovi prijave koji se odnose na postupanje Komisije za hartije od vrednosti. Njoj se "na dušu" stavlja da je prihvatila ponudu luksemburške firme Vorlfin kao novoosnovanog pravnog lica, što znači da u dokumentaciji nije bio priložen bilans stanja iz završnog računa za prethodnu godinu, izveštaj ovlašćenog revizora, niti dokazi da firma osnovana sa 31.000 evra poseduje kapital potreban za tu transakciju. Navodi se i da je Komisija za HoV prihvatila garanciju koju je centrala Hipo Alpe Adria banke izdala na brokersku kuću M&V investment, preko koje je ponuda dostavljena, a ne na firmu Vorlfin koji je kupac. U krivičnoj prijavi Saveta Komisija se optužuje i zbog toga što je prihvatila ponudu od 800 dinara za akciju, a već je tada bilo poznato da je Institut ekonomskih nauka dao preliminarnu procenu prema kojoj bi knjigovodstvena cena akcija trebalo da bude oko 23 evra. Međutim, ističe se da Komisija nema ni pravo da utvrđuje da li je cena niska ili ne, već samo da registruje da li su papiri koje dostavlja ponuđač validni i da na osnovu toga odobri ponudu ili je odbije. Pravi signal da li je potencijalni kupac ponudio realan iznos daje tržište i u takvim situacijama obično se dešavalo da se u roku važenja ponude, a to je 21 dan, jave konkurentne firme koje podignu cenu. Ali, u slučaju Luke, drugih ponuda nije bilo, pa se može tumačiti i da je vrednost paketa bila tržišna.

Berzanski stručnjaci tvrde i da nije sporno to što je firma Worldfin osnovana samo radi realizacije tog posla jer je to uobičajena i zakonita praksa ne samo kod nas nego i u svetu. Naime, kada matična kompanija odluči da kupi ili preuzme paket akcija neke nove firme, ona osniva preduzeće preko koga će obaviti taj posao, kako zbog kupovine i početnih ulaganja ne bi opteretila svoj bilans. Zbog toga i međunarodno zakonodavstvo prihvata da se kao kupci firmi jave ne samo pravna nego i fizička lica, a da li raspolažu novcem koji je dovoljan za transakciju, utvrđuje se bankarskom garancijom. Ona, sa druge strane, ne može biti izdata na firmu ili lice koje kao kupac dolazi sa strane, nego na banku ili brokersku kuću koja je članica Berze i koja se nalazi u Centralnom registru, a učesnik je u poslu.

Ekonomisti ističu i da je Savet u svojoj prijavi izneo optužbe koje bi bile prihvatljive da je reč o privatizaciji, ali ne i u slučaju preuzimanja firme na berzi. Tako, država samo u tenderskoj ili delimično u aukcijskoj prodaji preduzeća, može da postavi uslove i propiše, na primer da ponuđač mora da ima određeni promet na računima, da se bavi istom delatnošću u nekom kontinuitetu i da se obavezuje na socijalni program. U slučaju preuzimanja, takve mogućnosti ne postoje, pa zamerka upućena Komisiji za HoV da nije proverila poslovanje i bonitet Worldfina, nisu pravno utemeljene, tvrde stručnjaci.

U samoj Komisiji nisu želeli da komentarišu optužbe Saveta, ali podsećaju da je deo procedure koji se vodi u toj instituciji strogo formalan, da su tužilaštvo i policija u više navrata po raznim prijavama, proveravali dokumentaciju, ali da propusti nisu uočeni.

Lučka delatnost

Iako lučka delatnost donosi profit, investitor je najverovatnije računao i na dodatnu zaradu od zemljišta koje nije u funkciji lučke delatnosti, pa je ubrzo po preuzimanju većinskog paketa bio promovisan i projekat izgradnje komercijalnog poslovno stambenog kompleksa "Grad na vodi" na oko stotinak hektara. Vrednost zemljišta koje su koristila društvena preduzeća i inače je bio motiv za mnoge privatizacije, ali se to pitanje zaoštrilo posle donošenja Zakona o planiranju i izgradnji, kojim je za takve slučajeve predviđena mogućnost konverzije u vlasništvo, ali uz plaćanje pune tržišne cene, kao i zbog dugotrajnog sudskog spora između Luke i beogradskih vlasti oko prava korusćenja te parcele.

Tužba za klevetu?

Neki od prozvanih u krivičnoj prijavi koju je Savet za borbu protiv korupcije podneo zbog prodaje Luke Beograd, najavili su da će protiv Saveta i Verice Barać podneti tužbe zbog klevete. Ipak, još ni jedna konkretna prijava nije upućena, a jedan od razloga mogao bi da bude to što Savet nema status pravnog lica, pa bi eventualna tužba morala da se usmeri protiv Vlade Srbije.